

עין משפט
גד מצוה

גח א מיי שס הל' כג כג
וקמג שס טויע' שס :
גכג ב מיי פ"ג מהלכות
תפילין הלכה טו סגמ
עשין על טור שריע אר"ח
סימן לב סעיף מח:
ס ג מיי שס טור שריע שס
ספך ל:

סא ד מיי פ"א מהלכות
אלול הלכה ט ופ"ד
מהלכות מלכים הלכה ט:
ס ב ה מיי פ"א מהלכוי
אלול הלכה ט:

מוסף רש"י

ציפן דהב. לתפילין, פסולת הבנים, דמיק של טור צניף, לחפיו קשימין טור אלול ולעזת מניין כדלמתיין בקהמן (מנחות זב). או שטלה עליהן. לטון טלאי, כלומר עשה חיטוי כס שלכן צבור כהמה טמאה (גיטין מה). שמונה כמים של טור כהמה טמאה, פסולות. כדלמתיין צפק שמונה שלים (עצת קח). למען תהיה מורה ב פפק, מן טעוה ספק (מנחות זב). פודגרא. סס חולי הוא שאחוז צנגלים וקורט לו פודגרא (טוטה י').

רבינו חננאל

מחיל לסיכך בני יעשה דימוס או זילוף ת"ש היו אביו ואמרו מוזקין בו כלים מצוה על אחרים להעניש קשיא לאביי דיקון דאתריה שצילין אורן קל נאסרו סג' הזמנה לאו מילתא היא ודחי תמם לאו הזמנה היא משום מרורוהיא היא דוריק ולא גמר לאזמוניה וישום דמיחלפא בתכריכי זריק להו אפי' גענו במטה לישתרו אמאי קתני בשב"ג אומר בד"א שבלא גענו במטה אבל גענו במטה אסורין תרגמה עולא במטה הנקברת ומשום דמיחלפא בתכריכי המת ת"ש כס שעשאו להניח בו תפילין אסור להניח בו מעות עשאו לרבא ופריק אימא שעשאו להניח והניח בו תפילין ת"ש אמר לאומן עשה לי תיק של ספר או נרתיק של תפילין עד שיהיה כולו מזהב או כסף, מן טעוה ספק (מנחות זב). פודגרא. סס חולי הוא שאחוז צנגלים וקורט לו פודגרא (טוטה י').

מה:

אע"פ שא"ע עיבדן לשמן.

היא ולל איכפת לן זה וקשה לר"ת דקיימא לן בהזמנה הלכה כרצא ועביבוד לשמה קיימא לן כרשב"ג כדמוכח צפרק הנזקין (גיטין דף נד:)

זוהי שכתבמו גוילין לא ועצדו לשמן אמר ליה **ע** נלמן אתה להפסיד שכרך (ואי) אתה נלמן להפסיד ס"ת ואין לחלק בין עור של תפילין לגויל של ס"ת דהא שי"ן של תפילין הלכה למשה מסיני ומפרש ר"ת דרצא דאמר הזמנה לאו מילתא היא סבר כרשב"ג דצעי עיבוד לשמה משום ללא סגי בהזמנה וקשה דל"כ אציי כת"ק ללא צעי עיבוד לשמה וצ"י התכלת (מנחות דף מג: ושס) א"ל אציי לרב שמואל צר יהודה האי תכלתא היכי לצעונו לה ודייק מינה דצעי לציעה לשמה והסמ מדמי טווייה לשמה לעיבוד דהכל והי"ה לציעה וצ"ל דאציי לא קיצלה מיניה הסמס):

בששלמא מ"ד נכסים אמרך.

מינה דצסוף הגולין (מסות דף יג:) משמע דצרח לפי שהיה צבור **מוצח** קולט דלאמר שלשה טעוית טעה ויאלץ דלהמלט אי אפשר דיכולין לשמרו שלא צרח וימות כרצע ולא נמכוון אלל להוריש נכסיו לצניו וצירושלמי איכא פלוגתא דאמוראי דאיכא מ"ד צבור היה ויאלץ דקרומיו של מוצח היו קולטין ואין לך קולט אלל גגו של בית עולמים אלל של שילה אינו קולט ואיכא מאן דלמר מאן דכתיב ציה תחכמוני רלכא השלישי היה טעה אלל לנסהדקין צרח אמר מוטצ יהרג צצ"ד וירשו צניו לת נכסיו ולל יהרגוהו המלך וירשהו המלך:

מאי

נבות אלהים ומלך אלא למאן דאמר נכסיהו לירושין למה לי ומלך ולעמעוך אלהים למה לי אלא לאפושי ריתחא ה"נ לאפושי ריתחא בשלמא למאן דאמר נכסיהו למלך היינו דכתיב יוינס ויאב אל אהל ה' ויחזק בקרנות המזבח וכתיב: ויאמר לא (אציא) כי פה אמות אלא למאן דאמר נכסיהו לירושין מאי נפקא ליה מינה לחיי שעה? וישב בניהו את המלך דבר לאמר כה דיבר ויאב וכה ענני אמר ליה זיל אימא ליה תרתי לא תעביד בהאי גברא אי קמלית ליה קבול לטותיה דלטייה אבוך ואי לא שבקיה דליקו בלשותיה דלטייה אבוך ויאמר לו המלך עשה כאשר דבר ופגע בו וקברתו אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את ויאב נתקיימו בזרעו של דוד ואל יכרת מבית ויאב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם זב מרחבעם דכתיב: והמלך רחבעם התאמץ לעלות במרכבה לגום ירושלים וכתיב: וכל המרכב אשר ירכב עליו הזב יטמא מצורע מעוזיהו דכתיב: ו‏ ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל בה' אלהיו ויבא אל היכל ה' להקטיר על מזבח הקטרת וכתיב: ו‏ והצרעת זרחה רב יהודה אמר רב שאחוז ע‏ פודגרא א"ל מר זוטרא בריה דרב נחמן לרב נחמן היכי דמי א"ל כ‏ כמחט בבשר החי מנא ידע אי בעית אימא מיחש הוה חייש ביה ואיבעית אימא מרביה הוה גמיר לה ואיבעית אימא י‏ סוד ה' ליראיו ובריתו יהודיעם נופל בחרב מיאשיהו דכתיב: ו‏ ויוורו ו‏ (המורים) למלך יאשיהו ו‏ ויאמר רב יהודה אמר רב שעשו כל גופו ככברה וחסר לחם מיכניה דכתיב ו‏ וארוחתו ארוחת תמיד נתנה לו אמר רב יהודה אמר רב היינו דאמרי אינשי תהא

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

הסם מחמם מרריהו. ממוך לערן הן עושין כן ואין זו הזמנה : **אלל געוו כמטה אסורין.** ואי משום מררייהו למה נלסרין צנגיעת המטה : **כמטה הנקברה עמו.** שנושאין אותו זה לקברה ורגילין היו לקברה עמו הלכך אע"ג דמשום מררייהו הוא נלסרין צנגיעה ומדרבנן משום דמיחלפי

צתכריכי המת ואחי למימר תכריכי המת מותרין אלל כמטה שמת זה אין רגילין לכורכו עליה צתכריכי קצורה אין נלסרין דמשום הזמנה ליכא דהא מחמת לערל הוא ומשום גזירה נמי ליכא דהא לא מיחלפא צתכריכי המת: **אסור להניח צו מעות.** דהזמנה מילתא היא וקשיא לרצא : **הניח צו ספילין כו'.**

צאקראי צעלמא : **אימא סיני.** כים שעשאו לתפילין והניח צו תפילין אסור להניח צו מעות ומשום סיפא אליטריך למיתנייה לאשמועינן כרצ חסדל דלר ציה ולל אזמניה לא הוו לתפילין: **מנהו כהכי : ליפן וזכ.** לתפילין: **הלכה למשה מסיני הוא : טנה עליהם.** לשון טלאי כלומר חיפן צעור צהמה טמאה : **פסולות.**

דכתיב צהן (שמות יג) למען תהיה מורה ה' צפיק: **אע"ג שלא עצדו.** לעור זל לשמו דהזמנה לאו מילתא היא זל איכפת לן צה : **איכא דוכסא דרמו צה מיסי.** שמת מוטל צה צציון כזה להשהותו עד שיארגו לו בגד ולת ואציי צמילתיה דליתיה פליגתו: **שצני דהרפינא.** ענייס היו ולאחר מיתה גוצין להן ואורגין להן בגדים קלושים לאחר מיתה: **הרוגי מלכות.** שנתחייבו מיתה למלכי ישראל כגון שמרדו צו דכתיב (יהושע ה) כל אלל אשר ימנה לת ספק וגו' : **לרששו.** משמע ירושה גמורה ומן הדין: **והלל הרצה צניס היו לו.** לא ידענא מהיכא ילפי: **היינו דכסיצ ומלך.** העידוהו שמרד צמלכות כדי שיתחייב מיתה למלכות והיו נכסיו למלך: **למה לי ומלך.** אי משום דצעי למיקטליה וירשנו מחמת קורצה צצרך צבות אלהיס סגי: **וליעשמיך.** דמלך נחייצו מיתת מלכות נלמך: **אלהיס למה לי.** הא מתייב ליה משום מלכות: **לאפושי ריפחא.** דדיינין עליו שלא ירננו אחר לחלצ למימר צצצילו הרגו וצלי פשע: **כי פה אמות.** ציוצא כתיב. לא אהיה נדון למלכות כדי שלא יהיו נכסי למלך: **לחיי שעה.** דחוי צעלמא עד שיציוו הדברים לשלמה ויצואו: **כה שני יואצ וכה עניי.**

משמע דצר וענייה הרצה וקרא כי פה אמות הוא דכתיב ותו לא אלל הכי קלמר ליה תרתי לא מעציד ליה: **כוטן נתקיימו צורעו של דוד.** מפני שקיבילן שלמה עליו: **לעלוס צמרצבה.** וגצי זצ כתיב נמי מרכז אסמכתא לגזירה שזה: **מחזיק צפלך.** אותו מקל לישען עליו מחמת חולי הרגלים : **פודגרא.** כן שס החולי אף צלשונונו: **מנא ידע.** רצ נחמן: **וארוחסו ארוחס סמידי.** מאלת ס‏ צצכולנלר היתה לו: **תהא**

למוכח הקטרות: דברי הימים ב כו טז
המה כתובים על ספר דברי הנקיים למלכי יהודה רק לעת זקנתו חלקה את רגליו: מלכים א טו כג
13. סוד יי ליליאן ובריתו להודיעם: תהלים כה י
14. יריר היריס למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני פי הקולותי מאו: דברי הימים ב לה כג
15. וארתוהו ארתת תמידי נתקנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי תהו: מלכים ב כה ל

מסורת הש"ם

א) ומוסי' מנילה פי"ג ע"ש
ב) מנחות מב: גיטין מה:
ג) ומוספחא פי"ד ע"ש
ד) סוטה י. ס) נצרכות יח:
ה) קנז.
ו) וצ"ל היוריס.
ז) ומו"ק מח:
ח) צ"ל מעות כ: ע"ש.
ט) אול ממוך.
י) צמ"ט שס אימא ר' אבהו.
יא) צמ"ט שס אימא מתוך אפטה.
יב) וישע"מ פוס' גיטין מה:
יד"ה עד שיעבדן ומוסי' מנחות מב: ד"ה עזן,

תורה אור השלם

1. קום ירד לקראת אדאבך מלך ישראל אשר בשמרון הנה בְּכַרֵּם נְבוֹת אֲשֶׁר יָרַד שָׁם לְרֵשֶׁתוֹ: מלכים א כא יח
2. אִם לֹא אֵת דְּמֵי נְבוֹת וְאֵת דְּמֵי בְּנוֵי רֵאֵימִי אֲמַשׁ נָאִם יְיָ וְשַׁלְּמֹתַי לָךְ בְּחֻלְקָהּ הַזֹּאת נָאִם יְיָ וְעַתָּה שָׂא דְשֻׁלְכֶיךָ בְּחֻלְקָהּ דְּבָרַי יְיָ: מלכים ב ט כו
3. וַיָּבֹאוּ שְׁנֵי הַאֲנָשִׁים בְּנֵי בְלַעֲלֵל וַיִּשְׁבּוּ נְגִדָו וַיַּעֲדוּהָ אִנְשֵׁי הַבְּלַעֲלֵל אֶת נְבוֹת נְגִד הָעָם לְאֹמֶר בְּרַךְ נְבוֹת אֱלֹהִים וְנִלְקַךְ וַיִּצְאֶהוּ מִחוּץ לְעִיר וַיִּשְׁקְלוּהוּ כְּאֲבָנִים וַיָּמָת: מלכים א כא יג
4. וְהִשְׁמַעְתָּ בָּאֵה עַד יוֹאֵב כִּי יוֹאֵב נִשְׂחָ אַחֲרַי אֲדֹנָיָה וְאַחֲרַי אֲבִישָׁלוֹם לֹא נִשְׂחָ וְהִנֵּי יוֹאֵב אֵל אֱהֵא יְיָ וַיְחַזֵּק בְּקִרְוֹת הַמִּזְבֵּחַ: מלכים א ב כח
5. וַיָּבֹאוּ בְּנֵיהוּאֵל אֶל הַלֵּךְ וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו כֹּה אָמַר הַמֶּלֶךְ צֵא וַיֹּאמֶר לֹא בִּי פַה אֲמוֹת וַיִּשְׁבּוּ בְּנֵיהוּאֵל אֶת הַמֶּלֶךְ דָּבָר לְאֹמֶר כֹּה דָבָר יוֹאֵב וְכֹה עֲנֵנִי: מלכים א ב ל

6. וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַמֶּלֶךְ יַעֲשֶׂה כַּאֲשֶׁר דָּבַר וַפְּגַע בּוֹ וַיִּקְבְּרוּהוּ וְהִסִּידוּ דְמֵי חַנּוּם אֲשֶׁר שָׁפַךְ יוֹאֵב מִעָלָי וַיַּעֲלֵ בַּיִת בָּיתָא: מלכים א ב לא
7. וַיְחַלּוּ עַל רֵאשִׁי יוֹאֵב וַיָּאָל כָּל בֵּית אֲבִיו וַיָּאָל וַיִּקְרַת מִבֵּית יוֹאֵב זָב וַיִּמְצְעוּ וַיִּמְחִיזוּק בַּפֶּלֶךְ וַיַּפֵּל בְּתוֹרַב וְחִסַר לְחָם: שמואל ב ג ט
8. וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ רַחֲבֵעָם אֶת אֲדָרִים אֲשֶׁר עַל הַמִּסַּ וַיִּרְגְּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל בּוֹ אֲבָן וַיָּמָת וַיַּפֵּלְךָ רַחֲבֵעָם הַחֲאֲמָץ לְעֵלּוֹת בְּמִרְקָבָה לְנוֹס יְרוּשָׁלָּם: מלכים א יב יח
9. וְכָל הַמִּרְבָּב אֲשֶׁר יָרַבְּ עָלָיו הָיָב יִטְמָא: ויקרא טו ט
10. וַיִּבְחָרוּהוּ גְבַה לְבוֹ עַד לְהַשְׁחִית וַיִּמְעַל בָּיְ אֱלֹהָיו וַיָּבֹא אֶל הַיֵּב לְיְיָ לְהַקְטִיר עַל מִזְבֵּחַ הַבָּבְלִיִּים בְּבֵית יְיָ מַעַל דְּבִירֵי הַמִּיִּים ב כו טו
11. וַיִּזְעַף עֲזָרָה וּבִדְלוֹ מִקְטֶרֶת לְהַקְטִיר וּבְזַעֲפוֹ עַם הַבָּבְלִיִּים וַיִּצְרַעַת וַיִּרְחַקוּהוּ בְּמִצְחוֹ לִפְנֵי הַבָּבְלִיִּים בְּבֵית יְיָ מַעַל

דברי הימים ב כו טו
12. וַיִּתֵּר כָּל דְּבַר אֲסָא וְכָל גְּבוּרָתוֹ וְכָל אֲשֶׁר עָשָׂה וְהַעֲרִים אֲשֶׁר בָּנָה וְהָאֵל הַמָּה כְּתוּבִים עַל סֵפֶר דְּבָרֵי הַנְּקִיָּים לְמַלְכֵי יְהוּדָה רַק לְעַת זְקַנְתּוֹ חִלְקָה אֶת רֵגְלָיו: מלכים א טו כג
13. סוד יי ליליאן ובריתו להודיעם: תהלים כה י
14. יריר היריס למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו העבירוני פי הקולותי מאו: דברי הימים ב לה כג
15. וארתוהו ארתת תמידי נתקנה לו מאת המלך דבר יום ביומו כל ימי תהו: מלכים ב כה ל

אמר רב יהודה אמר רב כל קללות שקילל דוד את יואב נתקיימו בזרעו של דוד בשעה שבא שלמה להרוג את יואב וגו' זב ורחבעם כו' זוה מפורש בתלמוד א"י בקדושין פ' [האשה נקנית] אמר הכי תמן תנינן האב וזכה לבן בה' דברים בניו כה בעושר בחכמה ובשנים בניו שנאמר והדרך על בניהם. ככה שנאמר גבור בארץ יהיה זרעו. בעושר שנאמר לא ראיתי צדיק עובר וחרטו מבקש לחם. בחכמה שנאמר ולמדהם אותם את בניכם לדבר בס וגו'. בשנים שנאמר למען ירבו ימיכם וימי בניכם. וכשם שזוכה לו בה' דברים כך מחייבו בה' דברים שנאמר יחולו על ראש יואב זב ומצורע ומחזיק בפלך ונופל בחרב וחסר לחם. זב חשש. מצורע עוב. מחזיק בפלך בורי. נופל בחרב קצר ימים וחסר לחם מסכן כדאתא שלמה מקטיל ליואב א"ל יואב אבוך גזר עלי' ה' גזרות בקלון ואנא מקטיל וקבלון וכולן איקימתן בדבית דוד זב ורחבעם שנאמר והמלך רחבעם התאמץ לעלות למרכבה מאן דאמר זב ומאן דאמר איסטניס מצורע זה עוזיהו שנאמר ויהי עוזיהו המלך מצורע עד יום מותו ומחזיק בפלך זה יואש שנאמר ואת יואש עשו שפטים ותני ד' ישמעאל מלמד שהעמידו עליו ברינים קשים שלא הכירו אשה מימיהם והיו מענין בו כאשה הה"ד וענה גאון ישראל בפניו ועינה גאון ישראל.

^[1] ע"י ערוך ערך שצנ' ב'

מסורת הש"ס

א) לעיל כּא. קידושין ט: ע"ש, ט) גי' העורף ערך של ד' שגל, א) ופי' ציר של דגים וּתמנחַ פי' דגים קטים ערך ערך מנוי והפּער דקן ז"ל בפירש"י ד"ה מוניני טו' וכן בשפת קו: פירש"י על מוניני יצד, ד) נקרא כּמצי רבאי אי חנית המלך ואת אפחת המים,

גליון הש"ס

רש"י ד"ה בור ומירה וכו' וכשאמר להם דוד. הכי אינא צירושמי פי"א דקטטה:

הגהות הב"ח

א) נמ' אמר להו גזל הכס וכו' אמר להו הוה להנילו וכו' אמר להו השתא בדופן: (ג) שם אמר להו עמשה מנרה: (א) רש"י ד"ה מוניני דגים קטים. י"ב וכן בע"ג ריש דף טו:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) נמ' אמרו להו כ"ל:

מוסף רש"י

ילדים. חמרים היו לרוד בחילומיו ולא היו בניו (קדושיו וכו'). בני יפת תואר. נשים שלקחו אמיני ישראל בתמנח, כמצי (דברים כה) והבאת אל מוך צימך, ומתוך כך היו הטיגים כמטפטי העמ"ס (טו). מספרי קומי ומגדלי בלורית. מלאחוי ערפס (טו). משום דרוד ערשה משפט וצדקה. דוד גרס ליואז להיות מלח על הצבא לפי עשה משפט זכרה וצדקה, ויואז גרס לרוד לעשות משפט וצדקה לפי שהוא לא יוואז עשיר ורודה עסק בתמנח לא היה דוד טרוד דין ולבו פתוח לשפוט צדק (שמואל ב ח טו).

הדרן עלך נגמר הדין

רבינו חננאל

במשיח ה' וחסר להם זה יהויכין שנאמר וארחתו ארחת חמידי ניתנה לו מאת המלך דבר יום ביומו: פודגרא. בלשון יון אלגקס פודגרא. אתיה ליוואב ודיניהו א"ל גזאל הדם דעשאל הוין בדם טעמא נדכתבין ימת בדם עשהאל אחוי אמרו ייזיל אבנר. לעמשא בן יתר אמאי קטלתיה א"ל עמשא

מורד במלכות הוה שנאמר ויזחר מן המנער אשר יעדו א"ל עמשא אבין ורקין מיטוין דרש דאשכחניהו דפתחו במסכת אמר כתיב ביהושע כל איש אחיב ימרה את פיך וגו' יכול אפילו לדברי תורה ישמע לו ת"ל רק חזק ואמץ וכו' קרא אחינור רק חזק ואמץ

מאד לשמור ולעשות ככל התורה אשר צוה משה עבדי ואל חסור ממנו יוסף ושמואל למען תשכיל בכל אשר תלך וקיימא לך אבין ורקין מיטוין כ"מ שכי' אך (ואן) נורין למעט באו וכיון דכתב הכא רק למעט כי בדברי תורה אין שומעין לו אדרבה אתה הוא מורד במלכות שנאמר והשמועה באה אל יואב כי יואב נטה אחרי אדניהו וגו' ונגמר הדין בכך. כתיב ואחרי אבשלום לא נטה מה'ט לא נטה אמר עדיין לחלוחית של דוד קיימת אטטנגניו דאמר רב ה' ילדים בני יפת תואר מגדלי בלורית היו לו לדוד והמלכין בראשי הגייסות וזן הן אגרופין של בית דוד כלומר ומזן מתיירא יואב לנטות אחרי אבשלום ופליגא דר' אבא בר כהנא דאמר אלמלא דוד לא עשה [יואב] מלחמה ואלמלא יואב לא עסק דוד בתורה שנא' ויהי דוד עושה משפט וצדקה ויואב על הצבא ומה טעם יואב על הצבא משום דרוד עשה משפט וצדקה: וישיבו אותו מבור הסירה א"ר אבא בר כהנא בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג מפורש בתלמוד א"י בסוטה פ"א. שרצה שאול להשיב את דוד מפני שאמר בעת שלקח הצפחת והחנית היה יכול להורגני וכיון שלא הרגני צדיק הוא אין לרודפו וא"ל אבנר לא כי אלא הצפחת והחנית הנערים

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

הכא לוטא ולא לטה. נוח לך להיות מן המקוללים ולא מן המקללים לפי שסוף קללת חנם לשזב אל המקלל: היה לו. לאבנר להזיל את

עלמנו באחד מאיבריו של עשאל ולא יהרגנו דהכי אמרינן [בבן סורר ומורה] [למטן דף עז]. רודף אחר חציירו להרגו ויכול זה להזיל את עלמנו באחד מאיבריו של רודף ולא עשה כן אלא חזר כנגדו והרגו נהרג עליו: אמרו ליה לא יכיל ליה. אבנר לכוון באחד משאר איבריו:

אמר להו. יואז השתא בדופן חמישית כנגד זלע חמישי: אמר ליה ניזיל לאבנר. דינו של אבנר פטור אמה עליו: אינן ורקין דרש.

אשכתן שמאלן שהיו עסוקין במסכת ולא ראה לצטון כדמפרש ואזיל דחינו מורד במלכות דכתיב רק חזק ואמץ רקין מיעוטין שאס צא המלך לצטל דברי תורה אין שומעין לו: **והשמועה**. כשמנשח שלמה צהא אל יואז ובתיירא: **כי יואז נטה אחרי אדוניהו ואחרי אבשלום לא נטה**. כשמרד בדוד **אציו: מאי לא נטו**. כלומר מה לנו להזכיר כאן וכי מה היה לו לירא שלא נטה אחר אבשלום וכאן נטה גם אחרי אבשלום אלא שלא גמר

מחשבתו כדמפרש מפני שעדיין היה ליחלוחית גבורתו של דוד קיימת אבל עכשיו שהזקין ילא מדרכו ונטה אחרי אדוניה: **איטונגיני דוד**. צעלי אגרופי' שלו שעל ידס הוא נלחם ויואל וצא על פיהם. איטונגינות דכל הש"ס לשון מולות וחווים צכוכזים והכן קרי הכי משום שהיה דוד נמקן עליהם ועושה על פיהם והולך אחר דבריהם: **ילדים**. צחורים: **ומגדלי צנוריים**. כמשפטי העובדי כוכזים כדי שייראו צעלי אימה ויפתחו מהן.

וזני יפת תואר נשי עובדי כוכזים שהיו לוקחים צבזיה והמירן הכתוב דכתיב (דברים כג) ורלית צבזיה גו': **אינמלא דוד**. שהיה עוסק בתורה לא עשה יואז מלחמה אלבל זכותו של דוד עומדת לו ליואז במלחמותיו של דוד: **צור וסירה גרמו לו לאבנר שנהרג**. צור לפחת מיס שלקח דוד מנאשתייו של שאול כשהיה יסן צמנגל ° וכשאמר להס דוד בני מות אתם שלא שמרתם את אדוניכם שכרו יתמי יכול להורגו (שמואל א כו) ז' ואב' לא איפוא חנית המלך ואיה לפחת המים וגו' היה לו לאבנר למחות צשאל ולומר לו ראה כמה לדיק הוא שלא הרגך ולא מיחה אלא אמר שמה אחד מצני הצבא נמנס לו: **וסירה**. קוף.

כשכרת דוד את כנף מעילו של שאול צמנרה היה לו לאבנר ללמד זכות על דוד ולומר לשאל ראה כמה חס עליך ולא ויתר צהיותך יחד עמו צמנרה ולא לימד זכות אלא אמר שמה כשעברתם אלל הקוץ'ים והסקירים נכנס אחד מן הקוץ'ים בכנף מעילך והוא היה טמון שס ותמכו: **שדנו דין סנהדרי**. כמו (דברים כה) אל זקני עירו ואל שער מקומו דסתם

שער לשון סנהדרי הוא שהיו דיין שס: **על עסקי שלו**. לשון של נעלך (שמות א). שאל לו צערמה יצמה גדמת היאך מוללת התחיל שומה מלפניו ומראהו כך היא מוללת צביניה והוא שלף חרצו והרגו כדכתיב (מלכים ב ג) צמגורטו אשר צמנתי וצנגעלו אשר צנגליו: **שהס דרשו אינן ורקין**. שלא לקיים מצות המלך לעבור על דברי תורה עמשא כדאמרן אבנר כשאמר לו שאלו לעדזיו (שמואל א כג) סוצו והמניו את כהני ה' וגו' וכתיב (שס) ולא אזו עבזי שאלו לשלות ידס ולפגוע וגו': והוא לא היה דורש. והרג אוריה צמלותו של **דוד אע"ג** שלא צוה דוד אלא צאיגרת כדכתיב (שס ז יא) ויכתב צספר לאמר הצו את אוריה וגו': ויקצר **צניסו צמדצר**. ציואז כתיב: **מופקר לגל**. לענייט להתפרנס מציתו: **אפי' מוניני וזחנחא טעים**. אפילו דברים דקים וענוגים: **טעים**. שהיה טועס: **פריס להו**. משלח להם למזונות לענייס של עיר: **פריס**. לשון פרס שטוטלין מצית המלך. ופסוק זה בדברי הימים כשלמד דוד את מצודת ציון: **מוניני**. דגיס קטנים א) וזחנחא מין דגיס קטנים:

הדרן עלך נגמר הדין:

להתפיס לרוד ננש עליהן וחוה פי' בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ויהוה יואב אל תוך השער לדבר אותו בשלי. על עסקי השל. פי' שאלה שאלו בענין חליצה כדכתיב של נעלך מפל רגליך. אשר פגע בשני אנשים צדיקים וטובים ממנו וגו' צדיקים ממנו שבה ולא עשו שאמר להם שאול המלך להרוג הכהנים ולא קבלו ממנו. וכך הוא מפורש בתלמוד א"י בפרק חלק. ויאמר המלך לרצים הנצבים עליו סבו והמיתו כחני ה' וגו'. מי היו א"ר שמואל אבנר ועמשא היו אמרו לו כלום אית לך עלינן אלא הדין וזנרא והדין כליגרינן. פי' כלי זיין ורסן הסוס בלשון יון כך שמן. אמרו ליה הא טריפין לך כלומר אין אנן נפצים לא בעבותותיך ולא בעבודתיך ולא אבו עבדי המלך לשלות את יום לפגוע בכהני ה' ויואב באיגרת שכתב לו דוד על אוריה החתי קבל והרגו. טובים ממנו שדרשו אבין ורקין כדאמרן והוא לא אירש אלא קבל האיגרת ועשה. ויקבר בביתו במדבר. מלמד שהיה ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות. כמו המדבר שאין אדם מצוי לגזול ולא לערוה: הדרן עלך פרק נגמר הדין

נגמר הדין פרק ששי סנהדרין

ממ.

כנ א מיי פ"ג מהלכות מלכים הלכה ט:

—◆◆—

תורה אור השלם

1. וְיִקְאָן לְסוּר וַיְבוֹדוּ אַבְנֵר בְּאַחֲרֵי הַחֲנִית אֵל הַחֹמֶשׁ וַתֵּצֵא הַחֲנִית מֵאֲחֻזֵּי וַיִּפֹּל שָׁם וַיָּמָת וַתִּחַתּוּ וַיְהִי כָּל הַכָּא אֵל הַמִּקְלָא אֲשֶׁר נָפַל שָׁם עֲשֵׂהוּאֵל וַיָּמָת וַיַּעֲמֹדוּ: שמואל ב ב כג 2. וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֵל עֲמֶשָׂא הַזֶּעֶק לִי אֵת אִישׁ יְהוּדָה שְׁלֹשֶׁת יָמִים וְאָתָּה פָּה עֲמֹד: וַיֵּלֶךְ עֲמֶשָׂא לְהַזְעִיק אֶת יְהוּדָה וַיִּזְחַר מִן הַמַּעֲרָב אֲשֶׁר יָעָדוּ:

שמואל ב ב כ-ה 3. כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִמְרָה אֵת פִּיךָ וְלֹא יִשְׁמַע אֵת דְּבָרֶיךָ לְכָל אֲשֶׁר תִּצְוֶנּוּ יִתֵּן רֶגֶל חֶזֶק וְאָמַץ: ירושה א יז

4. וְהַשְׁמֵעָה צָאָה עַד יוֹאָב בִּי יוֹאָב נָטָה אַחֲרֵי אֲדֹנָיָה וְאַחֲרֵי אַבְשֵׁלוֹם לֹא נָטָה וְתָנִס יוֹאָב אֵל אֹהֶל יְיָ וַיְחַזֵּק בְּקַרְנוֹת הַמִּזְבֵּה: מלכים א ב כח 5. וַיִּמְלֹךְ דָּוִד עַל כָּל יִשְׂרָאֵל וַיְהִי דָוִד עֹשֶׂה מִשְׁפַּט וַיִּדְרָק לְקַל עֲמֹ: וַיּוֹאָב בֶּן צִרוּיָה עַל הַצָּבָא וַיְהוֹשֻׁט בֶּן אֲדֹלָיִד מִבְּיָר:

שמואל ב ח טו-טז 6. וַיֵּצֵא יוֹאָב מֵעַם דָּוִד וַיִּשְׁלַח מַלְאָכִים אַחֲרֵי אַבְנֵר וַיִּשְׁבּוּ אֹתוֹ מִבּוֹר הַסָּרְיָה וְדָוִד לֹא יָדָע:

שמואל ב ג כו 7. וַיִּשָּׁב אַבְנֵר הַבּוֹרֹן וַיִּשְׁתּוּ יוֹאָב אֶל הַוּוֹךְ הַשֶּׁעַר לְדַבֵּר אֹתוֹ בְּשֵׁלִי וַיִּפְתּוּ שָׁם הַחֹמֶשׁ וַיָּמָת בְּדָם עֲשֵׂהאֵל אֲדֹי:

שמואל ב ג כז 8. וְהַיְשִׁיב יְיָ אֵת דָּמּוֹ עַל רֹאשׁוֹ אֲשֶׁר פָּגַע בְּשַׁנִּי אֲנָשִׁים צָדִיקִים וְטוֹבִים מִמֶּנּוּ וַיְהָרֵגם בְּתֹרֵב וְאָבִי דָוִד לֹא יָדָע אֵת אַבְנֵר בֶּן נֹר שֶׁר צָבָא וַיִּשְׂרָאֵל וְאֵת עֲמֶשָׂא בֶן יִתָּר שֶׁר צָבָא וַיְהַדֶּה: מלכים א ב לב 9. וַעֲמֶשָׂא לֹא נִשְׁמַר בְּתֹרֵב אֲשֶׁר בִּיד יוֹאָב וַיִּפְתּוּ בָּהּ אֵל הַחֹמֶשׁ וַיִּשְׁפֹּר מַעֲוֵי אֶרְצָה וְלֹא שָׁנָה לוֹ וַיָּמָת וַיּוֹאָב וַאֲבִישֵׁי אַחֲוֵי דָוִד אַחֲרֵי שָׁבַע בֶּן בְּכָרִי:

שמואל ב כ י 10. וַיַּעַל בְּגִידוֹ בֶּן יְהוֹנָדָע וַיַּפְעֵם בּוֹ וַיִּמְתּוּהוּ וַיִּקְבֵּר בְּבֵיתוֹ בְּמִדְבָּר: מלכים א ב לד 11. וַיָּבֵן הָעִיר מִשְׁבִּיב מִן הַמַּלְאוֹ וַעַד הַסְּבִיב וַיּוֹאָב יָדָע אֵת שָׂאֵר הָעִיר: דברי הימים א יח

רבינו חננאל (המשך)

הלכו להביא מים מן הבור ושכחום שם בבור. ובא דוד ומצאם בבור של מים ולקחם א"ל הצפחת והחנית הנה אמרת בבור נשארו כנף מעילו מה תאמר בו א"ל כנף מעילך בסירה העורת כלומר נסבך בקוצים ונחתך ומצאו דוד ולקחו משם. וכיון שלא הניחו אבנר

להתפיס לרוד ננש עליהן וחוה פי' בור וסירה גרמו לו לאבנר שיהרג. אמר רב יהודה אמר רב מאי דכתיב ויהוה יואב אל תוך השער לדבר אותו בשלי. פי' שאלה שאלו בענין חליצה כדכתיב של נעלך מפל רגליך. אשר פגע בשני אנשים צדיקים וטובים ממנו וגו' צדיקים ממנו שבה ולא עשו שאמר להם שאול המלך להרוג הכהנים ולא קבלו ממנו. וכך הוא מפורש בתלמוד א"י בפרק חלק. ויאמר המלך לרצים הנצבים עליו סבו והמיתו כחני ה' וגו'. מי היו א"ר שמואל אבנר ועמשא היו אמרו לו כלום אית לך עלינן אלא הדין וזנרא והדין כליגרינן. פי' כלי זיין ורסן הסוס בלשון יון כך שמן. אמרו ליה הא טריפין לך כלומר אין אנן נפצים לא בעבותותיך ולא בעבודתיך ולא אבו עבדי המלך לשלות את יום לפגוע בכהני ה' ויואב באיגרת שכתב לו דוד על אוריה החתי קבל והרגו. טובים ממנו שדרשו אבין ורקין כדאמרן והוא לא אירש אלא קבל האיגרת ועשה. ויקבר בביתו במדבר. מלמד שהיה ביתו של יואב מנוקה מגזל ועריות. כמו המדבר שאין אדם מצוי לגזול ולא לערוה: הדרן עלך פרק נגמר הדין